

Dagiskamraterna ses ännu efter 50 år

Det måste vara ett unikt socialt projekt. Vi var den första dagisgruppen när Sickla barnstuga öppnade i Nacka 1969. I nära 50 års tid har vi sedan fortsatt att träffas varje år hemma hos vår dagisfröken Margaretha Björkstam och hennes man Krister Pettersson.

Vår barnstuga var det tredje daghemmet som öppnade i Nacka kommun, i början av den stora barnomsorgsboomen. Vi som började där tillhörde de ungefär tolv procent av barnen som gick på daghem vid den tiden. **Margaretha Björkstam**, tre andra förskollärare samt barnskötare var nästan alla nyutexaminerade och anställdes sommaren 1969.

– Jag var 23 år och både nygift och nyexaminerad, så för mig var det en start på flera sätt, berättar Margaretha Björkstam.

Förutom småbarnsavdelningen, där vi gick, var det "mellan" och "storan" med barn upp till sju år. Förskoleklass fanns inte då, däremot lekskola där barn kunde vara tre timmar på förmiddagen eller tre timmar på eftermiddagen. Men våra mammor förvärvsarbetade liksom papporna, och dagiset öppnade redan 06.30 på morgnarna.

Det var tiderna för 68-rörelsen och i Första maj-tågen hördes "*Ropen skalla, daghem åt alla*". I fråga om arv och miljö trodde vår omgivning att miljön var helt avgörande för vår utveckling.

– Föräldrarna behövdes inte alls, ansåg vi, och de var av samma åsikt. Vi tog över helt, säger Margaretha Björkstam.

Vi är åtta personer i gruppen som nu följs åt under så många år: **Anders, Karin, Max, Mona, Peter, Yngve, Åke och jag, Elin**. Vi gick på dagiset fram till mitten av 1970-talet, då vi

började skolan. Vi hamnade i olika klasser trots att vi bodde nära varandra, och efterhand flyttade en del av oss längre bort. Peter är den enda som bott kvar i Sickla strand under hela tiden.

- Ni var en så fin grupp, så vi tyckte att ni behövde få hålla ihop. Den omsorg ni har om varandra är helt fantastisk, det känns att det är en glädje i att vara med, säger **Krister Pettersson**.

Första året efter dagis bjöds vi in till julfest på daghemmet, men då tyckte de små barnen att vi var för stora och skrämmande så planerna ändrades efter det, berättar Margaretha och Krister.

- Det var Krister som tyckte att vi skulle behålla kontakten eftersom jag hade levt så mycket med er, säger Margaretha.

Elin, fröken Maggan och Anders

Från 1976 bjöd de därför hem oss till sig i stället, först i lägenheten i Alphyddan i Nacka och sedan till huset som de byggde i Stortorp i Huddinge. Första lördagen efter trettondagshelgen var det varje år. I början tänkte de ett år i taget och sedan har det bara fortsatt.

Enligt Margaretha och Krister har vi inte förändrats mycket sedan vi var små.

– Karaktärerna som ni hade från början sitter i. Och variationen är väldigt stor, ni är inte två med liknande utbildning, säger Margaretha.

De har kvar svartvita Super 8-filmer från vår dagistid men det var många år sedan vi tittade på dem. I övrigt har återträffarna inte dokumenterats genom åren.

– Det hade kunnat bli ett psykologiskt experiment, men vi ville inte att det skulle bli vetenskap av det, säger Krister Pettersson.

När vi fortfarande var barn var det julgransplundring. Vi letade godispåsar och lekte chokladstafett – tog på oss mössa och handskar och åt choklad med kniv och gaffel när vi slagit en sexa med tärningen, tills nästa barn fick en sexa och det började om. När festen var slut skjutsade Margaretha och Krister hem oss i bil var och en till sitt.

– Det var för att era föräldrar kom så tidigt för att hämta annars, därför att de också ville träffa varandra, minns Margaretha.

Till efterrätt åt vi marängsviss, och den traditionen har följt med fram till nutid. När vi blev vuxna blev det middag och samtal långt in på lördagsnatten. Samtalen har varierat med åldrarna, en tid var det gymnasieval och betyg, andra gånger var vi befinner oss i arbetslivet, hur vi mår och vad som händer i våra liv.

Med tiden kunde vi börja ta oss hem själva, men fortfarande hämtar och lämnar Margaretha oss gärna i Farsta centrum om vi åker med kollektivtrafiken.

Återträff utomhus september 2021. Bakre raden från vänster: Peter Kotilainen, Åke Westin, Mona Erlandsson, Elin Engström och Anders Grundås. Framför från vänster: Max Enroth, Margaretha Björkstam, Karin Hellgren och Yngve Dahlberg. Foto: Krister Pettersson

Från och med pandemin har vi dock, på grund av sjukdom och smittrisk, bara kunnat ses två gånger och då utomhus. I år träffades vi den 14 oktober och eldade, samt grillade korv. Krister fyller 80 år nästa år, och vi hoppas att vi ska kunna ses många gånger till.

– Träffarna har betytt mycket för mig med, och mer och mer med åren. Det är den bästa medicin man kan få, säger Margaretha.

Efter att vi, hennes första dagisgrupp, gått vidare från

barnstugan gjorde hon det också. Hon arbetade i flera år på en leksskola, som hon var med och integrerade med särskolebarn som gick i lokalerna intill. Så småningom övergick hon till att arbeta inom habiliteringen och hon har även arbetat på hospice.

Text: Elin Engström

Jag ställde två frågor till oss åtta dagisbarn:

"Vad har du för minnen av dagistiden och vad har dessa årliga återträffar betytt för dig?"

Max Enroth, sjuksköterska bland annat, Vallentuna:

– Ett minne är när vi fyllde år och fick välja en sak ur en skattkista, då var det fest. Det fanns en stor klätterställning i det stora rummet, och dagiset låg fint till vid vattnet. Återträffarna är en bit unik historia. Det känns viktigt att varje år se och höra vad som hänt sen sist, om allas väl och ve. Margaretha är mån om oss alla. Jag har aldrig hört om något liknande och det känns viktigt att det får fortsätta.

Mona Erlandsson, HR-partner, Nynäshamn:

– Det var roligt, en härlig tid i livet. Jag minns att vi var väldigt nära Margaretha, och att det var sådan ordning och reda på oss när vi åt mat. Då satt vi vid de runda, låga borden med våra haklappar framför oss och tog mat själva. Vi var så duktiga och väluppfostrade.

Återträffarna har betytt jättemycket. Även om vi dagisbarn inte har någon kontakt alls mellan träffarna är det roligt att veta vad det blivit av alla, att det gått bra och att alla har bra liv. Det är fantastiskt ordnat av Margaretha och Krister. Jag har ibland varit dålig på att meddela vart jag tagit vägen, men de har alltid tagit reda på rätt adress och hört av sig. Det är en slags omsorg som har varit väldigt fin genom hela livet.

Åke Westin, rörmokare, Älta:

- Jag minns dagistiden som bra och rolig. Det är kul att vi har vuxit upp ihop, och trots att vi träffas bara en gång om året vet vi ganska mycket om varandra.

Yngve Dahlberg, regissör och skådespelare, Aspudden:

- Först tänker jag på vad som är minnen och vad som är sådant jag fått återberättat för mig? Men jag har ett minne av en stöld, då jag tror att jag blev ertappad. Det fanns en liten skattkista, varifrån vi fick en present när vi fyllde år. Jag har för mig att den stod ganska högt upp. Mitt märkliga, drömlika minne är att jag hade någon med mig för att ta något därur och att vi blev ertappade.

Ett annat minne är att vi stod och tittade genom ett stort stängsel ner mot vattnet. Och under en tid när det brunnit på daghemmet var vi utlokaliserade till Alphyddan. Där fick jag en stor plastlåda slängd i pannan så att jag fick åka in och sys.

Det har varit väldigt intressant att träffa alla dagiskompisar under flera decennier. Min relation till återträffarna har dessutom förändrats, ibland har det varit jättekul och ibland har jag nästan fått dödsångest genom att regelbundenheten blivit en tydlig påminnelse om livets gång. Så det har känts lite jobbigt ibland. Med tiden och livet får man ett annat perspektiv på det hela.

Karin Hellgren, läkare, Älta:

- Jag tänker att det faktum att jag var knappt ett år gammal när jag började på dagis har präglat mig mycket, inte minst mina värderingar om det kollektiva. Jag är mån om samhällets alla delar och tycker att det är viktigt med samhället och det gemensamma. Ibland har jag tänkt när andra inte har samma erfarenhet att "åh vad bra att jag har fått gå på dagis". Det har gjort mig till en lagspelare tror jag (eller så hade jag blivit det ändå). Jag tänker att det är gruppen som ska göra saker snarare än att jag ska stå i centrum.

Det har varit fascinerande med återträffarna. Under tonårstiden kunde det vara lite jobbigt och pinsamt, jag tänkte ibland att jag inte skulle åka dit men sedan när jag varit där var jag alltid glad för det. Det är som att vi känner varandra bra och ganska fort kan börja prata om viktiga saker. Det finns ett band mellan oss fast vi bara träffas vid dessa tillfällen. Jag förstår ännu mer nu att det är något unikt.

Elin och Karin

Anders Grundås, CFO (ekonomichef), Tyresö:

- Jag minns dagistiden som väldigt positiv och otroligt kul, verkligen. Det kändes tryggt och bra och dagiset låg i en fantastisk miljö, inhägnat men vid vattnet. Ingen

asfaltskänsla. Det är så himla roligt att se hur dagiskamraterna utvecklats under alla år, vilka olika karaktärer vi blivit.

Peter Kotilainen, arbetssökande, Sickla:

– Mina minnen är lite blandade. Jag var en lipsill och väldigt ledsen när morsan lämnade mig på dagis men det gick över fort. Sedan, efter att man kommit över chocken, minns jag mest de positiva sakerna – utomhuslekarna och de glada tiderna i sandlådan. Men också när man druttade omkull från klätterställningen med ansiktet ner i gruset eller fick en snöboll rakt i ögat när man stack upp huvudet bakom en sandlåda. Vi blev testade om vi kunde läsa, vilket gav en rivstart på skolan sedan. Vi läste vykort som folk hade skickat och jag läste ett, sedan ett till och ett till. Både morsan och morfar hade haft högläsning för mig så det hade jag lärt mig.

Återträffarna var först som en förlängning av dagistiden, med lekar och chokladstafett – vem tackar nej till det?! Det blev väldigt snabbt en tradition och med tiden en självklarhet. Man följer med i allas utveckling.

Elin Engström, frilansjournalist, Kallhäll (jag):

– Jag minns dagistiden som trygg och trivsam. Margaretha och Krister var ju också mina första fosterföräldrar. Jag bodde hos dem vid flera tillfällen när mamma var inlagd på sjukhus för sina "taskiga nerver". Återträffarna har bidragit med lite stadga åt ett annars ganska rörigt liv med många flyttar. När jag som liten inte kunde vara med vid något tillfälle fick jag kassetband skickade till mig, som de andra spelat in under julgransplundringen. Det är roligt att vi fortfarande kan ses så gott som varje år och att vi kunnat följa varandra under så lång tid.